

Rättsfallssamlingen

Mål C-322/16

Global Starnet Ltd
mot
Ministero dell'Economia e delle Finanze
och
Amministrazione Autonoma Monopoli di Stato

(begäran om förhandsavgörande från Consiglio di Stato)

”Begäran om förhandsavgörande – Frihet att tillhandahålla tjänster, etableringsfrihet, fri rörlighet för kapital samt näringsfrihet – Restriktioner – Tilldelning av nya koncessioner för spel på internet – Rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar – Dom från konstitutionsdomstolen – Fråga huruvida den nationella domstolen är skyldig att begära förhandsavgörande från EU-domstolen”

Sammanfattning – Domstolens dom (första avdelningen) av den 20 december 2017

1. *Begäran om förhandsavgörande – Anhängiggörande vid domstolen – Skyldighet att begära ett förhandsavgörande – Prövning av huruvida nationella regler står i överensstämmelse med såväl unionsrätten som med den nationella konstitutionen – Dom från den berörda medlemsstatens konstitutionsdomstol med prövning av huruvida dessa regler är förenliga med konstitutionen – Skyldighet för nationell domstol i sista instans att begära förhandsavgörande*

(Artikel 267 FEUF)

2. *Etableringsfrihet – Frihet att tillhandahålla tjänster – Bestämmelser i fördraget – Tillämpningsområde – Nationell reglering som genom tillägg till befintligt kontrakt ålägger nya verksamhetsvillkor för dem som redan är koncessionshavare i branschen för lagliga spel på internet – Omfattas – Prövning som i princip vidtas utifrån endast en av de friheter som stadgas i FEUF*

(Artiklarna 49 FEUF och 56 FEUF)

3. *Frihet att tillhandahålla tjänster – Restriktioner – Hasardspel – Nationell reglering som genom tillägg till befintligt kontrakt ålägger nya verksamhetsvillkor för dem som redan är koncessionshavare i branschen för lagliga spel på internet – Förenlighet med artiklarna 49 FEUF och 56 FEUF – Villkor – Prövning som vidtas av den hänskjutande domstolen*

(Artiklarna 49 FEUF och 56 FEUF)

1. Artikel 267.3 FEUF ska tolkas så, att den nationella domstol vars avgöranden inte kan överklagas i princip är skyldig att begära förhandsavgörande angående tolkningen av unionsrätten, även om – inom ramen för samma nationella förfarande – den berörda medlemsstatens konstitutionsdomstol har prövat om nationella bestämmelser utifrån referensnormer med liknande innehåll som unionsrätten är förenliga med konstitutionen.

Det följer härav att unionsrättens effektivitet skulle äventyras och den ändamålsenliga verkan av artikel 267 FEUF försvagas om den nationella domstolen – med anledning av en pågående kontroll av den nationella lagstiftningens förenlighet med grundlagen – var förhindrad att framställa en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen och att omedelbart tillämpa unionsrätten på ett sätt som står i överensstämmelse med EU-domstolens avgörande eller rättspraxis (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 juni 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punkt 36 och där angiven rättspraxis).

Även om det är riktigt att det förfarande som har införts genom artikel 267 FEUF utgör ett medel för samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna, genom vilket EU-domstolen tillhandahåller de nationella domstolarna de uppgifter om unionsrättens tolkning som de behöver för att kunna avgöra anhängiga mål, är det emellertid så, att då det inte finns något rättsmedel i intern rätt mot ett avgörande från en nationell domstol, är denna domstol i princip skyldig att hänskjuta frågan till EU-domstolen enligt artikel 267 tredje stycket FEUF, när en fråga om tolkningen av unionsrätten uppkommer vid den (se dom av den 9 september 2015, Ferreira da Silva e Brito m.fl., C-160/14, EU:C:2015:565, punkt 37).

(se punkterna 23, 24 och 26 samt punkt 1 i domslutet)

2. Se domen.

(se punkterna 29–32)

3. Artiklarna 49 och 56 FEUF samt principen om skydd för berättigade förväntningar ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en nationell reglering – såsom den som är aktuell i det nationella målet – som genom tillägg till befintliga kontrakt ålägger nya verksamhetsvillkor för dem som redan är koncessionshavare i branschen för lagliga spel på internet, i den mån som den hänskjutande domstolen kommer fram till att regleringen kan motiveras av tvingande skäl av allmänintresse, att regleringen är ägnad att säkerställa att de eftersträlvade målen uppnås och att den inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

Såsom även anförts av generaladvokaten i punkt 43 i förslaget till avgörande, framgår det av innehållet i de aktuella nationella bestämmelserna att de har till syfte att förbättra koncessionshavarnas ekonomiska och finansiella soliditet, stärka deras anseende och trovärdighet samt att bekämpa brottslighet.

Sådana syften kan – mot bakgrund av de särskilda omständigheter som är för handen när det gäller hasardspel – utgöra tvingande skäl av allmänintresse som kan motivera sådana inskränkningar i de grundläggande friheterna som de som avses i det nationella målet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 september 2016, Politanò, C-225/15, EU:C:2016:645, punkterna 42 och 43).

(se punkterna 41, 42 och 65 samt punkt 2 i domslutet)